

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут державного управління
Кафедра місцевого самоврядування та регіонального розвитку

КРЕМІЗІОН НАТАЛЯ МИКОЛАЇВНА

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
КОНТРОЛЮ ЗА ПРОЦЕДУРАМИ БАНКРУТСТВА В УКРАЇНІ В СИСТЕМІ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Банкрутство, як юридичної особи так і фізичної особи, у тому числі фізичної особи – підприємця, є однією з ключових проблем для Української держави. Проблема потребує стабільного розвитку в усіх сферах суспільства та сильної економіки. Зростання кількості збанкрутілих та ліквідованих суб'єктів господарювання змушує здійснювати пошук шляхів вирішення цієї проблеми на рівні держави.

Будь-яке розвинена держава приділяє серйозну увагу державному регулюванню і контролю щодо усунення причин неплатоспроможності державних та інших підприємств. Банкрутство великих виробників або масові банкрутства дрібних організацій тягнуть погіршення соціальної обстановки в регіоні та галузі в цілому й не можуть залишатися поза увагою держави. Кризовий економічний стан окремих підприємств в умовах ринку природний: не всі виявляються здатними витримати конкуренцію. Підвищена увага державних інститутів до діяльності організацій є світовою тенденцією і в зв'язку з цим інститут неспроможності господарюючих суб'єктів розглядається як індикатор рівня організації відповідної національної економіки. Економічні результати застосування законодавства про неспроможність (банкрутство) як і раніше підтверджують актуальність питань фіктивного та умисного банкрутства боржника – юридичної особи. Тому інститут неспроможності має велике значення для нормального функціонування ринкової економіки та держави в цілому. Ефективне використання кращих практик зарубіжних країн щодо сфери регулювання неспроможності сприятиме та стимулюватиме процеси становлення вітчизняної надійної фінансової системи, котра повинна будуватися на ефективних законах щодо банкрутства, котрі, в свою чергу, мають містити зрозумілі, прості й прозорі пояснення щодо майнових проблем завдячуючи використанню дієвих процедур банкрутства.

На сьогодні, відповідно до діючого законодавства повноваження щодо контролю за процедурою банкрутства та за діяльністю арбітражних керуючих одночасно, зокрема, належать до компетенції господарських судів та центрального органу виконавчої влади в особі Міністерства юстиції України.

Система державного контролю за процедурами банкрутства набуває в умовах довготривалої економічної кризи в Україні, коли загострюється суспільна потреба в «перезавантаженні» економічної системи – важливу роль не тільки у конкретній справі про банкрутства, а й в межах всієї економіки країни. Крім того, існує ціла низка нерегульованих питань, котрі свідчать про необхідність уточнень питань щодо вдосконалення контролю за процедурами банкрутства в системі публічного управління, що ще раз наголошує на актуальності обраної теми.

Над питанням банкрутства, неплатоспроможності, відновлення платоспроможності, запобігання неплатоспроможності працювали такі науковці: Р. Афанасьєв, В. Вітрянський, В. Джуно, Н. Коломієць, Б. Поляков, О. Степанов, М. Телюкіна, Г. Шершеневич, О. Суріна, Н. Лазарєв, В. Радзивілюк, В. Папуцин, А. Абрамова, О. Духніч, І. Олександренко, Л. Ішук, П. Пригуза, А. Пригуза, Д. Соболев, В. Радзивілюк, С. Теньков, А. Титова, Я. Шевченко, В. Щербина, А. Янкова та інші.

Нормативна база представлена положеннями Основного Закону й законів України, міжнародними нормативно-правовими актами, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України та відомчими нормативними актами, що регламентують питання банкрутства в Україні. Емпірична база дослідження представлена статистичними

та аналітичними матеріалами регламентації державного контролю у справах про банкрутство.

Об'єктом дослідження є сучасні організаційні засади контролю за процедурами банкрутства.

Предметом дослідження є теоретичні й практичні питання державного регулювання відновлення платоспроможності підприємств або їхнього банкрутства й напрями його вдосконалення за умов європейської інтеграції України.

Метою магістерської роботи є розроблення теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо державного контролю за процедурами банкрутства в Україні в системі державного управління.

Для досягнення поставленої мети в роботі поставлені такі **завдання**:

- проаналізувати поняття та сутність державного контролю за процедурами банкрутства в Україні;
- розглянути історичні особливості виникнення вітчизняного інституту банкрутства;
- охарактеризувати наявний зарубіжний досвід щодо державного регулювання процесів банкрутства;
- здійснити оцінювання структури та динаміку показників, котрі характеризують вітчизняні процеси банкрутства підприємств, визначити тенденції їхніх змін;
- проаналізувати законодавство про банкрутство та його подальший вплив на правозастосування та право реалізацію з питань банкрутства;
- запропонувати шляхи вдосконалення механізмів державного регулювання відновлення платоспроможності або банкрутства боржників.

Методами дослідження представлені загальнонауковими методами пізнання (історичним, формально-логічним, системно-структурним, системно-порівняльним) й спеціальними, котрі використовуються в сучасній науці: порівняльно-правовим, формально-юридичним, спеціально-юридичним тощо. Системно-структурний та системно-порівняльний методи дослідження надали можливість окреслити правову природу взаємовідносин неспроможності (банкрутства). Формально-логічний метод було використано під час формулювання понять (категорій) державного контролю за процедурами банкрутства в Україні та сутності державного управління. Історичний метод надав можливість дослідити процеси розвитку державного регулювання банкрутства у радянській Україні.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці концептуальних засад удосконалення системи державного регулювання і контролю над процесами банкрутства, що включають, по-перше, оцінку процесів банкрутства, що впливають на макроекономічну ситуацію; по-друге, обґрунтування структури і ефективності конкретних заходів державної політики, спрямованих на становлення інституту банкрутства; по-третє, розробку механізму виявлення несанкціонованих банкрутств.

вперше:

в межах антикризового управління державний орган з питань банкрутства повинен розробити методіку ранньої діагностики виявлення втрати ліквідності активів суб'єкта підприємницької діяльності, замінити термін «активи» на термін «чисті активи», тобто активи не обтяжені будь-якими зобов'язаннями та розроблення дієвої управлінської реакції на своєчасне розпізнання симптомів кризи;

удосконалено:

підходи щодо вивчати та діагностувати фінансові рівноваги, спостереження за потенційними факторами її порушення. У разі виявлення відхилень ліквідності активів підприємства інформувати Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України про можливу економічну кризову ситуацію. Додатково пропонується державний контроль за процедурою банкрутства удосконалювати та реформувати шляхом внесення змін до діючого законодавства, задля покладання на державний орган з питань банкрутства більш розширених повноважень в даному напрямку. Це дозволить здійснювати більш системно та глибше контроль за процедурою банкрутства.

дістало подальшого розвитку:

положення щодо запозичення міжнародного досвіду щодо здійснення повноважень державного органу з питань банкрутства. Прикладом може стати Швеція, де державний орган із питань банкрутства об'єднано в рамках єдиної системи з податковою службою та органами судового виконання, а його компетенція суміжна з повноваженнями міністерств фінансів і юстиції.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформовані теоретичні положення та отримані висновки, котрі викладено в дослідженні, становлять основу задля розв'язання практичних проблем, котрі пов'язані з ефективним використання інституту банкрутства в системі державного регулювання ринкової економіки. Отримані в ході дослідження результати мають як теоретичне, так й практичне значення, надають змогу об'єктивно оцінити розвиток інституту банкрутства в Україні, виявити перспективи вдосконалення державного контролю за процедурами банкрутства в Україні в системі державного управління.

Апробація результатів дослідження. Матеріали магістерської роботи стали підґрунтям для написання тез доповідей на конференцію «Ольвійський форум-2019» на тему «Суд Європейського союзу як орган, що перевіряє та тлумачить право європейської спільноти» та «Могилянські читання-2019» на тему «Організаційна культура публічної служби: особливості процесів реформування» й науково-практичної конференції «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?» на тему «Державне регулювання банкрутства: зарубіжний досвід».

Обсяг і структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У **першому розділі** «*Теоретичні аспекти функціонування контролю за процедурами банкрутства в Україні в системі державного управління*» висвітлено теоретичні засади формування й виконання контролю за процедурами банкрутства за умов проведення реформи децентралізації.

Підрозділ 1.1. «*Становлення та розвиток процедур банкрутства в державному управлінні*» присвячений теоретичному аспекту дослідження даного питання. Доведено,

що протягом століть головною метою процесів щодо неспроможності були особа боржника й розподіл його майна між кредиторами. В XIX ст. увагу юристів й практиків було прикуто до аналізу бізнесу боржника, а у XX ст. почалося формування ефективних механізмів оздоровлення банкрута, створення задля цього оптимальних умов для виходу з кризи й отримання платоспроможності. Можемо стверджувати, що XXI ст. повинно стати періодом надмірної уваги щодо питань створення й закріплення відновлювальних процедур судового й поза судового характеру щодо боржників. Особливості розвитку та становлення вітчизняного правового інституту щодо ПБ тісно взаємопов'язані з витоками й історією національного права, процеси становлення й формування якого, в свою чергу, відбувалися за складних історико-політичних умов, під впливом цілої низки несприятливих чинників, котрі ще по сьогодні не до кінця вивчено й проаналізовано.

У підрозділі 1.2. *«Поняття та сутність державного контролю за процедурами банкрутства в Україні»* здійснено розгляд зарубіжної практики держрегулювання ПБ надав можливість проаналізувати існуючі, на сьогодні, кращі практики вирішення вказаного питання, та окреслити коло ефективних функцій та повноважень, а саме: розроблення законодавчих норм та стимулювання законодавчої ініціативи щодо сфери банкрутства; зібрати, проаналізувати та надати уряду необхідну статистичну інформацію щодо реального стану справ щодо неспроможності; зібрати та проаналізувати результати й виявити наслідки виконання різноманітних порушень у справах щодо ПБ; виробити рекомендації щодо ефективності держполітики у сфері неспроможності; організувати необхідну систему підготовки, оцінки професійного рівня й ліцензування фахівців щодо сфери ПБ.

У підрозділі 1.3. *«Державне регулювання банкрутства: зарубіжний досвід»* проаналізовано використання існуючих міжнародних стандартів щодо сфери регулювання неспроможності сприятиме становленню надійної фінансової системи нашої держави, котра повинна ґрунтуватися на ефективних законах щодо банкрутства, котрі, в свою чергу, мають містити чіткі, прості та прозорі роз'яснення щодо майнових проблем завдячуючи застосуванню дієвих процедур банкрутства.

Зроблено висновок: після проголошення незалежності нашою державою, визначення економічного вектору на розвиток ринкових взаємовідносин сприяло та стимулювало відродження інституту ПБ. Як наслідок, виникла потреба у нормативно-правовому регулюванні підстав, процедур та наслідків неплатоспроможності боржника. Вагомою допомогою у вирішенні вказаних питань стала наявність ґрунтовної науково-теоретичної бази із вказаного питання. Інститут ПБ не є новим для нашої країни. Він пройшов тривалий шлях становлення та розвитку, котрий знайшов свій прояв у трьох основних етапах: перший етап (з часів «Руської Правди» до 1917 р.), другий етап (1917-1991 рр.), третій етап (1991 р. і дотепер). Зауважимо, що по сьогодні триває пошук ефективних механізмів запобігання ПБ та вирішенню питань, котрі пов'язані з проблемами ПБ. Використання існуючих міжнародних стандартів щодо сфери регулювання неспроможності сприятиме становленню надійної та ефективної вітчизняної фінсистеми, котра ґрунтуватиметься на використанні ефективних нормативно-правових норм та положень щодо ПБ, котрі, в свою чергу, мають містити зрозумілі, прості й прозорі роз'яснення щодо майнових проблем завдяки використанню дієвих, ефективних процедур ПБ.

У другому розділі *«Сучасні організаційні засади контролю за процедурами банкрутства»* окреслено основні особливості процесів здійснення контролю за

процедурами банкрутства, а також висвітлено специфіку здійснення та їхня реалізація в сучасних управлінських умовах.

У підрозділі 2.1. «Нормативно-правове забезпечення процедур банкрутства» вказано, що спеціальними нормами, котрі врегульовують питання щодо задоволення вимог кредиторів під час провадження у справах щодо ПБ, можуть бути й в інших нормативних та законодавчих актах. Зокрема, ЗУ «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» від 29.11.2001 р. № 2864-111 встановлює мораторій щодо застосування примусової реалізації певного виду майна держпідприємств й господарських товариств, у статутних фондах котрих держчастка становить від 25 до 100 %, включаючи випадки з відчуженням шляхом продажу майна під час процесів провадження справи щодо ПБ, з окремими виключеннями випадків звернень стягнення на майно боржника зі сфери дії вказаного Закону. Встановлено, що за роки незалежності сформовано достатньо добру законодавчу базу інституту ПБ. Однак розвиток взаємовідносин сфери банкрутства є стимулюючим фактором безперервного перегляду й вдосконалення законодавства, котре регулює вказані взаємовідносини.

У підрозділі 2.2. «Особливості здійснення державного контролю за процедурами банкрутства в функціонування державного управління» вказано, що Як учасник у справі про ПБ держорган з питань банкрутства здійснює супровід у господарському суді проваджень у справі про ПБ держпідприємств та підприємств у статутному капіталі яких частка держвласності перевищує 50%. Серед контрольних функцій за процедурою ПБ держоргану з питань банкрутства найдієвішим є контроль за діяльністю АК, які виконують відповідні повноваження у справах про ПБ.

У підрозділі 2.3. «Процеси розвитку процедур банкрутства як складової механізму державного управління» вказано, що сучасні нестабільні умови господарювання стимулюють важливість запровадження на підприємствах відповідної системи антикризового управління, котра буде націлена на запобігання кризових ситуацій, усуватиме проблеми до того моменту, коли вони ще не набуватимуть незворотного характеру. Антикризовому управлінню притаманні два види управління, представлені попереджуючим та кризовим. Попереджуюче управління виникає при наявності інформації щодо кризових ситуацій та спрямоване перш за все на запобігання розвитку кризових явищ. Кризове управління здійснюється під час наявності кризових ситуацій на підприємствах. Найбільш несприятливою з точки зору підприємства кризовою ситуацією виступає його ПБ. Банкрутство підприємств – є останнім етапом розвитку кризових ситуацій.

Зроблено висновок: в Україні контроль за процедурою ПБ здійснюють господарські суди в провадженні яких перебувають справи та Мінюсту України, яке є держорганом з питань банкрутства. Повноваження держоргану з питань банкрутства можна поділити на ті, що спрямовані на створення необхідних умов для діяльності АК та інших учасників справи про банкрутство та функція контролю за процедурою ПБ, особливо за процедурою ПБ держпідприємств.

У третьому розділі «Тенденції та перспективи вдосконалення державного контролю за процедурами банкрутства в системі державного управління України» досліджено особливості здійснення процесів банкрутства за допомогою нових засад та навичок за умов реформування сфери публічного управління та реформи децентралізації, а також визначено можливі шляхи покращення та ефективного виконання профілактичних заходів запобігання банкрутства.

У підрозділі 3.1. «Проблеми ефективності державного контролю за процедурами банкрутства в системі державного управління та шляхи їх вирішення» вказано, що головною метою діяльності будь-якої системи управління є досягнення організацією встановлених цілей її основної діяльності найбільш раціональним способом. В свою чергу держава зацікавлена, щоб такий контроль був найбільш ефективнішим і дієвим. Дієвим запобіжником проти незаконних явищ в процедурі банкрутства може стати відпрацьована система державного контролю за діяльністю ключового діючого суб'єкта в системі правовідносин у сфері банкрутства – арбітражного керуючого.

У підрозділі 3.2. «Адаптація міжнародного досвіду державного контролю за процедурами банкрутства» вказано, що використання міжнародних стандартів щодо сфери регулювання неспроможності повинна сприяти становленню ефективної та надійної вітчизняної фінансової системи, котра повинна будуватися на ефективних законах щодо ПБ, котрі, в свою чергу, мають містити зрозумілі, прості та прозорі роз'яснення щодо майнових проблем завдяки використанню дієвих ПБ. Впровадження в Україні системи держконтролю за прикладом Швеції, дала б змогу здійснювати контроль за ПБ не тільки шляхом перевірок діяльності АК, а й практично приймати участь у самому провадженні у справі про банкрутства та з економічного боку – вживати заходи щодо недопущення фіктивного банкрутства.

У підрозділі 3.3. «Державний контроль за процедурами банкрутства як чинник успішного проведення реформ в Україні» вказано, що державний контроль за ПБ доцільно удосконалювати та реформувати шляхом внесення змін до діючого законодавства задля покладання на державний орган з питань банкрутства більш розширених повноважень в даному напрямку. Це дозволить здійснювати більш системно та глибше контроль за процедурою банкрутства.

Зроблено висновок: державний контроль за процедурами банкрутства можна розглядати не тільки як правове явище, але й як управлінську діяльність, оскільки мова йде про здійснення управлінських функцій держави через делегування повноважень відповідним органам, а також про спосіб гарантування правопорядку та законності у суспільних правовідносинах відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом.

ВИСНОВКИ

Банкрутство у світовій практиці прийнято розглядати як позитивне явище, що сприяє виключенню з ринкових відносин неконкурентоздатних підприємств. Держрегулювання інституту банкрутства як область права та економіки в зарубіжних країнах розвивається досить динамічно. Їй притаманна постійна зміна та вдосконалення нормативних і процедурних актів у механізмі банкрутства, що не скажеш про нашу країну, де ПБ підприємств набуло масового характеру. Інтенсивно розповсюджуються і протиправні види ПБ, як один із найбільш результативних способів переділу власності. Висока значущість, значний накопичений досвід іноземних держав і недостатня практична розробленість проблеми ПБ в Україні визначають безперечну актуальність цієї тематики в сучасних українських умовах.

За результатами виконання поставлених завдань було зроблено висновки:

1. Уточнено поняття та сутність держконтролю за процедурами банкрутства в Україні. Державний контроль – є однією з форм здійснення держвлади, котра забезпечує

дотримання законів та інших правових актів, котрі видаються державними органами. Здійснення державного контролю – одна з важливих функцій держуправління. Його призначення є сприяння ефективної реалізації державної фінансової політики, забезпечувати процеси формування й ефективного використання наявних фінансових ресурсів на всіх фінансових ланках. Головною метою держконтролю – підвищити ефективність діяльності державних органів влади та управління щодо захисту інтересів держави й її громадян за допомогою посилення відповідальності вказаних органів та їх посадових осіб за виконання покладених на них обов'язків.

2. Розглянуто історію виникнення інституту банкрутства в Україні та зарубіжний досвід з цього питання. Так, з розвитком, на початку 90-х років ХХ ст., ринкових відносин і становленням незалежної України інститут банкрутства починає розвиватись більш стрімко і зазнає суттєвих законодавчих змін. Й саме в ті часи виникає необхідність законодавчо врегулювати підстави, процедури та наслідки неспроможності. Першим законодавчим актом незалежної України, який регулював процедуру банкрутства став ЗУ від 14.05.1992 р. «Про банкрутство». За час дії даного Закону було прийнято безліч різноманітних нормативних актів, котрі доповнюють, деталізують, уточнюють положення Закону. Першим кроком до держрегулювання сфери відновлення платоспроможності та банкрутства підприємств та організацій став Указ Президента України від 17.06.1996 № 435/96. Даним Указом було створене Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, яке було центральним органом виконавчої влади і підпорядковувалось КМУ.

3. Зроблено оцінку структури та динаміки показників, що характеризують процеси банкрутства підприємств в Україні, визначено тенденції їх змін. Так, перед суб'єктом господарювання, що прагне вийти з кризи, виникають дві основні задачі, котрі йому необхідно вирішити: усунення наслідків кризи – відновлення платоспроможності та стабілізації фінансового положення підприємства; усунення причин кризи – розроблення стратегії – розвитку і провести на її основі реструктуризації підприємств з метою не допустити повторення кризових явищ в майбутньому. Виведення підприємства з кризового стану в першу чергу залежить від стратегії антикризового господарювання, як довгострокового плану розвитку і подолання виявлених труднощів. Банкрутство у антикризовому управлінні – це інструмент, котрий виявляє неефективність діяльності підприємств та їхньої неплатоспроможності й націлено на проведення структурного перебування підприємства, котре знаходиться у кризовому становищі та адаптації його до ринкових вимог.

4. Стратегії запобігання банкрутству – є способом дій, котрі забезпечують уникнення підприємством кризових станів, а в разі їхнього виникнення вибір механізмів захисту від можливого банкрутства, спрямованих на фінансове оздоровлення підприємства шляхом координації управлінських рішень. Реалізація стратегії запобігання банкрутству зводиться до наступного:

–здійснювати аналіз фінансового стану з метою уникнути кризових станів на підприємстві, а в разі виникнення кризових ситуацій – задля встановлення масштабів криз підприємства й формування систем цілей виходу підприємства з кризи, котрі відповідають його масштабам;

– розроблення стабілізаційних програм у відповідності до встановлених цілей стратегії запобігання банкрутству та вибір й використання внутрішніх механізмів

фінансової стабілізації підприємства щодо масштабів кризи, у разі необхідності – вибору ефективних форм санації. Реалізацію термінових заходів щодо поновлення платоспроможності й відновлення фінансової рівноваги здійснюють за рахунок внутрішніх резервів (реструктуризації активів, збільшення доходу, зниження витрат);

– контроль результатів розроблених заходів щодо відновлення платоспроможності підприємства та виведення його з кризового стану. Виконання запропонованих заходів контролюється в системі контролінгу.

5. Проаналізовано законодавство про банкрутство та його подальший вплив на правозастосування та правореалізацію з питань банкрутства. Інститут банкрутства має бути елементом економічної стратегії держави, який реалізується через створення, по-перше, якісної законодавчої бази в сфері банкрутства і, по-друге, – ефективного механізму його реалізації. Структурними елементами інституту банкрутства в Україні є законодавча та нормативна база, державні інститути у сфері банкрутства, система господарських судів, інститут арбітражних керуючих. З 21.10.2019 в Україні на законодавчому рівні відносини банкрутства регламентуються Кодексом України з процедур банкрутства. Незважаючи на те, що законодавство про банкрутство в Україні має особливий статус спеціального закону, ефективність інституту банкрутства залишається низькою. Тому без підвищення ефективності процедур банкрутства досягнення більш суттєвих результатів у покращенні інвестиційної привабливості вітчизняного ринку та забезпеченні легкості ведення бізнесу в Україні є неможливим.

6. З метою удосконалення механізму державного регулювання щодо відновлення платоспроможності чи банкрутства боржників пропонується:

– в межах антикризового управління державний орган з питань банкрутства повинен розробити методику ранньої діагностики виявлення втрати ліквідності активів суб'єкта підприємницької діяльності, замінити термін «активи» на термін «чисті активи», тобто активи не обтяжені будь-якими зобов'язаннями та розроблення дієвої управлінської реакції на своєчасне розпізнання симптомів кризи.

– Головні управління статистики повинні, під час обробки статистичних спостережень, які надаються суб'єктами господарювання, а саме Балансів (фінансових звітів) форма № 1 вивчати та діагностувати фінансові рівноваги, спостереження за потенційними факторами її порушення. У разі виявлення відхилень ліквідності активів підприємства інформувати Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України про можливу економічну кризову ситуацію.

Додатково пропонується державний контроль за процедурою банкрутства удосконалювати та реформувати шляхом внесення змін до діючого законодавства, задля покладання на державний орган з питань банкрутства більш розширених повноважень в даному напрямку. Це дозволить здійснювати більш системно та глибше контроль за процедурою банкрутства. За державним органом з питань банкрутства залишаються також ще інші види державного контролю за процедурою банкрутства, які необхідно розвивати, реформувати, щоб зробити їх більш дієвими та ефективними.

Анотація

В дослідження здійснено розробку концептуальних засад удосконалення системи державного регулювання і контролю над процесами банкрутства, що включають, по-перше, оцінку процесів банкрутства, що впливають на макроекономічну ситуацію; по-

друге, обґрунтування структури і ефективності конкретних заходів державної політики, спрямованих на становлення інституту банкрутства; по-третє, розробку механізму виявлення несанкціонованих банкрутств.

Доведено, що в межах антикризового управління державний орган з питань банкрутства повинен розробити методіку ранньої діагностики виявлення втрати ліквідності активів суб'єкта підприємницької діяльності, замінити термін «активи» на термін «чисті активи», тобто активи не обтяжені будь-якими зобов'язаннями та розроблення дієвої управлінської реакції на своєчасне розпізнання симптомів кризи.

Проаналізовано підходи щодо вивчення та діагностування фінансових рівноваг, спостереження за потенційними факторами її порушення. У разі виявлення відхилень ліквідності активів підприємства інформувати Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України про можливу економічну кризову ситуацію. Додатково пропонується державний контроль за процедурою банкрутства удосконалювати та реформувати шляхом внесення змін до діючого законодавства, задля покладання на державний орган з питань банкрутства більш розширених повноважень в даному напрямку. Це дозволить здійснювати більш системно та глибше контроль за процедурою банкрутства.

Наголошено на положенні, щодо запозичення міжнародного досвіду щодо здійснення повноважень державного органу з питань банкрутства. Прикладом може стати Швеція, де державний орган із питань банкрутства об'єднано в рамках єдиної системи з податковою службою та органами судового виконання, а його компетенція суміжна з повноваженнями міністерств фінансів і юстиції.

Ключові слова: банкрут, банкрутство, управління, активи, пасиви, арбітражні керуючі, державний контроль.

Summary

The study elaborated the conceptual bases for improving the system of state regulation and control over bankruptcy processes, which include, first, the assessment of bankruptcy processes affecting the macroeconomic situation; second, the justification of the structure and effectiveness of specific public policy measures aimed at becoming a bankruptcy institution; third, the development of a mechanism for detecting unauthorized bankruptcies.

It is proved that within the framework of anti-crisis management the state bankruptcy authority should develop a methodology for early diagnostics of liquidity loss detection of a business entity's assets, replace the term "assets" with the term "net assets", ie the assets are not encumbered by any obligations and developing an effective management response to the timely recognition of crisis symptoms.

Approaches to study and diagnose financial equilibria, to monitor potential factors for its breach are analyzed. In case of liquidity deviations of the assets of the enterprise, inform the Ministry of Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine about a possible economic crisis. In addition, it is proposed that the state control over the bankruptcy procedure be improved and reformed by amending the current legislation in order to impose on the state bankruptcy authority more extended powers in this area. This will allow for a more systematic and deeper control over the bankruptcy procedure.

Emphasis is placed on the provision regarding the borrowing of international experience in exercising the powers of a state bankruptcy authority. An example would be Sweden, where a

public bankruptcy authority is integrated within a single system with the tax and enforcement agencies, and its competence is compatible with that of the Treasury.

Keywords: bankruptcy, bankruptcy, management, assets, liabilities, arbitration managers, state control.